

WORKER RIGHTS CONSORTIUM

คำถามที่ใครๆ ชอบถาม Frequently Asked Questions

WRC คืออะไร? WRC มาจากไหน? ทำไมจึงต้องมี WRC?

ในช่วงทศวรรษ 1990 นักศึกษามหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา เริ่มตระหนักว่าผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ติดป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์มหาวิทยาลัยต่างๆ นั้นผลิตจากโรงงานที่รื้อถอนสิทธิแรงงาน ทั้งๆ ที่สินค้าที่ติดป้ายชื่อและตรามหาวิทยาลัยนับเป็นอุตสาหกรรมที่ทำกำไรมหาศาลในสหรัฐฯ เมื่อผู้คนในแวดวงมหาวิทยาลัย และชุมชนที่เกี่ยวข้องได้รู้ถึงสภาพการทำงานในโรงงานที่ผลิตสินค้าเหล่านี้เป็นเช่นไร ต่างพากันโกรธเคือง และได้หาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหา มหาวิทยาลัยต่างๆ จึงได้จัดทำ“จรรยาบรรณการค้า” (Code of Conduct) เพื่อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำให้บริษัทต่างๆ ที่ผลิตสินค้าสำหรับมหาวิทยาลัยให้เคารพในสิทธิของแรงงาน แนวคิดหลักของจรรยาบรรณการค้า เกิดจากบทบัญญัติภายใต้กฎหมายแห่งชาติ และอนุสัญญาระหว่างประเทศ ที่ได้นำมาปรับใช้โดยนำข้อมูลต่างๆ มาประกอบด้วย อย่างเช่นการทำวิจัยของมหาวิทยาลัย กับการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับคนงานทั่วโลก ว่าเขาอยากได้มาตรฐานอะไรบ้าง ในอุตสาหกรรมเครื่องแต่งกาย แม้ข้อความในเอกสารจรรยาบรรณการค้าจะดูเคร่งครัด แต่ก็เห็นได้ชัดตั้งแต่ต้นแล้วว่าจำเป็นต้องมีหน่วยงานที่เข้ามาดูแลรับผิดชอบให้มีการปฏิบัติตาม ดังนั้นต่อมาในเดือนเมษายน 2543 จึงได้มีการ จัดตั้ง Worker Rights Consortium (WRC) ขึ้นโดยมหาวิทยาลัยต่างๆ เพื่อติดตามดูแลการบังคับใช้จรรยาบรรณการค้าดังกล่าว

โครงสร้างและวิธีปฏิบัติงานของ WRC นั้นกำหนดขึ้นโดยกลุ่มแนวร่วมกิจกรรมที่ประกอบ ด้วยนักศึกษามหาวิทยาลัย คณาจารย์ และฝ่ายบริหารของมหาวิทยาลัย ตลอดจนนักต่อสู้เพื่อสิทธิแรงงานในอเมริกา ยุโรปและเอเชีย

มีการตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisory Council) ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านสิทธิมนุษยชน และสิทธิแรงงานระหว่างประเทศ (นักวิชาการ ทนายความ และ นักกิจกรรม) เพื่อทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแก่ WRC นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการบริหาร (Governing Board) ที่มาจากตัวแทนนักศึกษา ผู้บริหารและคณาจารย์ของมหาวิทยาลัย ขณะนี้ (มกราคม 2549) มีมหาวิทยาลัย 149 แห่งเข้าร่วมเป็นภาคีสมาชิกของ WRC ผู้สนใจสามารถเข้าไปดูรายชื่อกรรมการสภาที่ปรึกษาของ WRC คณะกรรมการบริหารและสมาชิกที่เป็นมหาวิทยาลัยได้ในเว็บไซต์ของ WRC ที่ www.workersrights.org

การบังคับให้ปฏิบัติตาม “จรรยาบรรณการค้า” นั้น WRC มีเจ้าหน้าที่ (ได้รับมอบอำนาจจาก มหาวิทยาลัย) ไปปฏิบัติงานตรวจสอบตามคำร้องเรียนของคนงาน พร้อมทั้งประเมินผลสภาพการทำงานในโรงงานและเสนอรายงานผลการตรวจสอบ ตลอดจนแสวงหาแนวทางแก้ไขเมื่อพบว่ามีกรณีละเมิดจรรยาบรรณการค้า

* ในเอกสารฉบับนี้เรียกบรรดาบริษัทข้ามชาติต่าง ๆ (อาทิ ไนกี้ อาดีดาส รีบ็อค) ซึ่งส่งสินค้าไปให้โรงงานเสื้อผ้าสำเร็จรูปทั่วโลก (รวมทั้งประเทศไทย) ว่า “ผู้ได้รับอนุญาตฯ” เนื่องจากเป็นบริษัทที่ได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยให้ผลิตสินค้าที่ติดเครื่องหมายของมหาวิทยาลัย คนงานไทยจำนวนมากอาจเรียกผู้ได้รับอนุญาตฯ จนติดปากว่า “ลูกค้าของโรงงาน” “บริษัทข้ามชาติ” หรือ “บริษัทแบรนด์เนม”

WRC ประเมินโรงงานอย่างไร?

WRC ทำการสุ่มตรวจตามรายชื่อโรงงานที่เป็นผู้รับจ้างผลิตให้กับผู้ได้รับใบอนุญาตฯ หรือตรวจตามคำร้องเรียนของคณงาน หรือข่าวสารว่าอาจมีการละเมิดจรรยาบรรณการค้าของโรงงานใดโรงงานหนึ่ง WRC จะจัดทีมงานเข้าไปตรวจสอบข้อเท็จจริงตามข้อร้องเรียน

การตรวจประเมินโรงงานแต่ละครั้ง WRC จะจัดทีมประเมิน ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากชุมชน เจ้าหน้าที่ NGO ที่ทำงานด้านสิทธิแรงงาน นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และเจ้าหน้าที่ WRC (ซึ่งอาจเป็นผู้ที่ทำงานอยู่ที่นั่นหรือมาจากที่อื่น) หลักสำคัญในการคัดเลือกทีมประเมินคือความสามารถ การศึกษา ความถี่ถ้วนในการประเมิน คุณธรรมและเป็นคนในท้องถิ่น

การทำงานของทีมประเมินเริ่มด้วยการสัมภาษณ์คณงานตามที่พักอาศัยหรือที่อื่นๆ ในชุมชนที่คณงานสะดวก สัมภาษณ์ผู้จัดการโรงงาน เจ้าหน้าที่แรงงานของรัฐ ผู้แทนสหภาพแรงงานหรือสหพันธ์แรงงาน นักวิชาการ และนักกฎหมาย ฯลฯ ที่เกี่ยวข้อง และทีมประเมินจะเข้าตรวจภายในโรงงานเพื่อประเมินสภาพและสิ่งแวดล้อมการทำงาน รวมถึงการวิเคราะห์เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนต่อไปทีมประเมินจะวิเคราะห์หลักฐานที่รวบรวมได้ทั้งหมดเพื่อพิจารณาว่าโรงงานมีการละเมิดจรรยาบรรณการค้าหรือไม่ ทั้งนี้ WRC ถือเป็นพันธกิจสำคัญที่ต้องใช้วิธีการวิจัยและการวิเคราะห์อย่างเข้มงวดในการสอบสวน และต้องมีจิตใจที่เป็นธรรมในการทำงานของทีมประเมิน

WRC มีเจตนาธรรมที่จะเป็นแหล่งข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรงเป็นที่เชื่อถือได้สำหรับทุกฝ่ายในเรื่องสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ณ โรงงานนั้นๆ เมื่อพบว่ามีการละเมิดจรรยาบรรณการค้า WRC จะเสนอแนะให้มีการดำเนินการปรับปรุงแก้ไข โดยมีการเสนอรายงานข้อเท็จจริงที่ค้นพบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (คณงาน ฝ่ายบริหาร ผู้ได้รับอนุญาตฯ และมหาวิทยาลัยต่างๆ) ไม่ว่าจะเป็ในแง่บวกหรือแง่ลบ ตลอดจนชี้แจงถึงพยานหลักฐานที่ใช้ในการสอบสวน พร้อมทั้งเสนอแนะวิธีการแก้ไข หลังจากการเสนอรายงานเบื้องต้นแล้ว WRC จะเข้าร่วมในการดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่วมกับผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะนำไปสู่ (เรานั้นหวังว่า) การปรับปรุงอย่างเป็นรูปธรรม บางครั้งจำเป็นต้องจัดพิมพ์รายงานครั้งที่สอง หรือมากกว่านั้นเพื่อเสนอให้ทราบว่าการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ มี อย่างไร

ความมุ่งหวังโดยรวมของ WRC ก็คือ การประเมินผลด้วยการปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับคณงาน และผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นนั้นๆ จะช่วยให้ประเทศเจ้าที่เป็นที่ตั้งของโรงงานสามารถเพิ่มขีดความสามารถ ในการบังคับใช้มาตรฐานแรงงานสูงขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้มีการตรวจสอบจากภายนอกน้อยลงในภายหน้า

WRC มุ่งหวังที่จะช่วยสร้างขีดความสามารถ ในการติดตามตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงสภาพการ ทำงานของคณงาน (ร่วมกับองค์กรที่เกี่ยวข้อง) ภายในโรงงานของตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดไป

WRC ได้รายชื่อโรงงานที่ผลิตสินค้าให้ผู้ได้รับอนุญาตฯ จากที่ใด?

จรรยาบรรณการค้าได้มีข้อกำหนดให้บริษัทผู้ได้รับอนุญาตฯ เปิดเผยข้อมูลโรงงานที่ใช้เป็นแหล่งผลิตสินค้าของมหาวิทยาลัย WRC จึงได้ข้อมูลจากผู้ได้รับอนุญาต WRC ได้ทำฐานข้อมูลที่ตั้งโรงงานต่างๆ ทั่วโลกไว้ในเว็บไซต์ของ WRC ทั้งนี้ลักษณะงานของอุตสาหกรรมเครื่องแต่งกายมีส่วนที่มาของข้อมูล ที่นำมาเปิดเผยไม่สมบูรณ์ จึงเป็นภาระอีกประการหนึ่งของ WRC ต้องปรับปรุงข้อมูลที่ถูกต้องและเที่ยงตรง

เหตุใด WRC จึงสนใจเฉพาะโรงงานบางแห่งเท่านั้น?

WRC มีความห่วงใยคนงานทุกสถานประกอบการรวมถึงใคร่รู้ถึงสถานการณ์ต่างๆ ในโรงงาน ที่มีผู้ใช้ผลิตภัณฑ์สินค้าให้กับมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ตาม WRC มีอำนาจอันแท้จริงในเรื่องของการส่งเสริมให้มีความเคารพสิทธิของคนงานเฉพาะโรงงานที่ผลิตสินค้าให้กับมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกของ WRC เท่านั้น ความหวังของ WRC คือโรงงานที่ทาง WRC ได้เข้าร่วมปรับปรุงสภาพการทำงานในโรงงานมีอิทธิพลเพื่อเป็นแบบอย่างต่อโรงงานในอุตสาหกรรมนี้ทั้งหมด

มีการเผยแพร่รายงานการประเมินผลโรงงานของ WRC หรือไม่?

WRC จะเผยแพร่รายงานการตรวจประเมินโรงงาน ต่อสาธารณชนทางเว็บไซต์ และหากสามารถทำได้ก็จะมีมีการจัดแปลเป็นภาษาท้องถิ่นของสถานที่ตั้งโรงงานนั้นด้วย อย่างไรก็ตาม WRC จะเก็บชื่อและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคนงานที่เป็นผู้ร้องเรียน หรือผู้เข้าร่วมให้สัมภาษณ์ ไว้เป็นความลับ ยกเว้นในกรณีที่ WRC และคนงานผู้นั้นเห็นพ้องต้องกันให้มีการเปิดเผยชื่อได้

WRC รายงานเฉพาะเรื่องร้ายเท่านั้นหรือ?

WRC จะเสนอรายงานข้อเท็จจริงที่ค้นพบทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องดีหรือเรื่องไม่ดี กล่าวคือหากทางโรงงานละเมิดจรรยาบรรณการค้า WRC ก็จะทำรายงาน ในทำนองเดียวกัน หากทางโรงงานปฏิบัติตามจรรยาบรรณการค้าเป็นอย่างดีทาง WRC ก็เสนอรายงานเช่นเดียวกัน

ผู้ได้รับอนุญาตฯ จะเลิกจ้างโรงงานที่พบว่ามีปัญหาหรือไม่?

WRC สนับสนุนอย่างจริงจังไม่ให้มีการเลิกจ้างโรงงานที่มีปัญหา โดยผู้ได้รับอนุญาตฯ จะร่วมแก้ไขปัญหากับโรงงาน และมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกของ WRC และผู้บริโภคที่ซื้อผลิตภัณฑ์ต่างลงความเห็นว่า “การตัดขาดและวิงหนี” (ถอนใบสั่งซื้อ) จากโรงงานดังกล่าวคือการละเมิดข้อ กำหนดว่าด้วยความรับผิดชอบของผู้ได้รับอนุญาตฯ

ซึ่ง “การตัดขาดและวิงหนี” ย่อมทำให้ผู้ได้รับอนุญาตฯ เสื่อมเสียชื่อเสียง และมีความเป็นไปได้สูงที่ทางมหาวิทยาลัยจะไม่ทำธุรกิจกับผู้ได้รับอนุญาตฯ รายงานในอนาคต และทางผู้ได้รับอนุญาตฯ ต่างรู้ว่าทางมหาวิทยาลัยจะไม่ยอมรับพฤติกรรมนี้ จึงเป็นแรงจูงใจสูงที่จะช่วยแก้ไขปัญห อย่างเช่นกรณีของโรงงานผลิตเสื้อผ้าสำเร็จรูป Kukdong ในภาคกลางเม็กซิโก ที่ผลการประเมินของ WRC พบว่ามีปัญหาแต่ทั้ง WRC และมหาวิทยาลัยที่เป็นสมาชิกร่วมกันสนับสนุนให้ในที่สุดยังคงสั่งซื้อสินค้ากับโรงงานพร้อมช่วยแก้ไขปัญห จนในที่สุดสามารถปรับปรุงสภาพการทำงานให้ดีขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่าง WRC กับบริษัทผู้ได้รับอนุญาตฯ เป็นเช่นไร?

WRC มีความตระหนักดีว่าผู้ได้รับอนุญาตฯ มีบทบาทสำคัญในการปรับปรุงสภาพการทำงานในโรงงานผู้ผลิตสินค้าต่างๆ ทั่วโลกดังนั้นทาง WRC จึงสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้ได้รับอนุญาตฯ และปรึกษาหารือกันเพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาร่วมกัน

WRC มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมให้มีการปรับปรุงสภาพการทำงานอย่างแท้จริง มิใช่เพื่อสร้างภาพทางลบให้กับบรรดาผู้ได้รับอนุญาตฯ

สำหรับคำถามที่ว่าทำไมจึงไม่มีผู้แทนจากเจ้าของกิจการ เข้ามานั่งในคณะกรรมการบริหาร หรือสภาที่ปรึกษาของ WRC ซึ่งมีผู้ถามอยู่เสมอคำตอบคือ WRC เชื่อมั่นว่าในการทำหน้าที่สำคัญเพื่อติดตามตรวจสอบ ขององค์กรตรวจสอบ นั้นการทำงานควรเป็นอิสระโดยแท้จริงจากเจ้าของกิจการ ดังนั้น WRC จึงตัดสินใจที่จะรักษาความเป็นอิสระดังกล่าว จากการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของผู้รับอนุญาตฯ ในด้านการบริหารองค์กร

WRC สัมพันธ์กับสหภาพแรงงานอย่างไร?

WRC ตระหนักดีว่าการทำงานของ WRC ไม่สามารถและไม่สมควรเข้าไปแทนที่การทำงานของสหภาพแรงงาน และ WRC ยังสนับสนุนให้คนงานมีสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มและเข้าร่วมการเจรจาต่อรอง ซึ่งจรรยาบรรณการค้า ต่างๆ มีข้อกำหนดที่มุ่งส่งเสริมสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการเลือกตัวแทนคนงาน

ในกรณีของการร้องทุกข์คนงานซึ่งหากมีสหภาพแรงงานเป็นตัวแทนคนงาน ทางสหภาพสามารถประสานงานกับผู้จัดการโรงงานเพื่อแก้ปัญหาที่ประสบในการทำงานประจำวัน และกรณีที่มีการละเมิดจรรยาบรรณการค้าที่ไม่ร้ายแรง สหภาพสามารถตรวจสอบเบื้องต้นได้

อย่างไรก็ตามจรรยาบรรณการค้าว่าด้วยสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มมักจะถูกละเมิดอยู่เสมอ ดังนั้น WRC จึงต้องตรวจสอบเรื่องนี้ควบคู่ไปพร้อมกับการไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณการค้าข้ออื่นๆ ด้วย ทั้งนี้จากการประเมินที่ผ่านมา ของ WRC เป็นผลให้มีการเคารพสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มของคนงานมากขึ้น โรงงานยอมรับการตั้งสหภาพแรงงาน และการร่วมเจรจาข้อตกลง

โดยโครงสร้างของ WRC ขณะนี้มีผู้แทนจากสหภาพหนึ่งคนเป็นคณะกรรมการบริหารคือหัวหน้าฝ่ายเศรษฐศาสตร์ นานาชาติแห่ง AFL-CIO คุณเธีย ลี (Thea Lee) อีกทั้งยังมีนักสหภาพจากกลุ่มซีกโลกใต้ คือ เอเชีย อเมริกากลาง และ ออฟริกา นั่งอยู่ในสภาที่ปรึกษาด้วย

มีจรรยาบรรณการค้าหลายฉบับเกินไปไหม ? คนงานและตัวแทนคนงานจะเข้าใจเรื่อง สิทธิต่างๆ ภายใต้จรรยาบรรณการค้าเหล่านี้ได้อย่างไร?

เป็นความจริงที่ว่า มีจรรยาบรรณการค้าอยู่หลายฉบับและแต่ละฉบับคล้ายคลึงกัน ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนได้ ซึ่งจรรยาบรรณการค้าส่วนมากอ้างอิงถึงกฎหมายระหว่างประเทศและกฎหมายแห่งชาติ อีกทั้งยังใช้ถ้อยคำเดียวกันใน ข้อกำหนดทั่วไปด้วย โดยครอบคลุมถึงค่าจ้างและสิทธิประโยชน์อื่นๆ อาทิ ชั่วโมงการทำงาน การทำงานล่วงเวลา ห้ามใช้แรงงานเด็ก แรงงานบังคับ ระบบเกี่ยวกับสุขภาพและความปลอดภัย ห้ามมิให้เลือกปฏิบัติหรือการล่วงละเมิดสิทธิสตรี รับรองสิทธิเสรีภาพในการรวมกลุ่มและการร่วมเจรจาต่อรอง ฯลฯ ส่วนใหญ่แล้วการร้องทุกข์ของคนงานว่าด้วยการ ละเมิดกฎหมายท้องถิ่น กฎหมายระหว่างประเทศ หรือปัญหาต่างๆ อันเป็นการละเมิดข้อกำหนดในจรรยาบรรณการค้า อย่างชัดเจนล้วนเป็นประเด็นที่นำไปสู่การดำเนินการตามกระบวนการร้องทุกข์ได้ทั้งสิ้น

แหล่งทุนของ WRC มาจากที่ใดบ้าง?

ประมาณร้อยละ 40 ของแหล่งทุน WRC ได้มาจากค่าธรรมเนียมสมาชิกของมหาวิทยาลัย อีกร้อยละ 60 ได้จากการบริจาคขององค์กรการกุศลต่างๆ ปัจจุบันผู้บริจาคคือ New World Foundation , Stern Family, Arca Foundation และ Phoenix Fund